

РЕЦЕНЗІЯ

**доктора юридичних наук, професора
Рябченко Олени Петрівни на дисертацію**

**Соколовського Дениса Вікторовича «Адміністративно-правове
забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії»,
представлену на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
081 «Право»**

Актуальність теми дослідження.

Дисертаційне дослідження Соколовського Дениса Вікторовича присвячене комплексному дослідженню адміністративно-правового забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії – напряму, який нині має особливе значення для розвитку енергетичного сектору України, забезпечення енергетичної безпеки держави та реалізації державної політики у сфері використання відновлюваних джерел енергії.

Актуальність теми дисертації зумовлена необхідністю модернізації національної енергетичної системи, імплементації європейських стандартів функціонування енергетичного ринку, розвитку розосередженої генерації, а також удосконалення адміністративно-правових механізмів державного регулювання відносин у сфері виробництва та реалізації сонячної електроенергії. Особливої ваги зазначена проблематика набула в умовах воєнного стану, коли питання забезпечення стійкості енергетичної інфраструктури, децентралізації генерації електроенергії та створення ефективної системи публічного адміністрування у сфері відновлюваної енергетики набули стратегічного значення.

Наукове дослідження виконане відповідно до сучасних напрямів розвитку адміністративно-правової науки та враховує актуальні тенденції реформування законодавства України, спрямовані на адаптацію національної правової системи до права Європейського Союзу. Тематика дисертації повністю відповідає сучасним потребам розвитку адміністративного права та практики державного управління у сфері енергетики.

Науковий рівень дисертації та новизна представлених теоретичних результатів проведених здобувачем досліджень, їх наукова обґрунтованість.

Дисертантом проведено комплексне дослідження теоретичних засад адміністративно-правового забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії, визначено місце відповідних правовідносин у системі предмета адміністративного права, досліджено сучасний стан нормативно-правового регулювання, систему суб'єктів публічного адміністрування, особливості адміністративних процедур та основні напрями державного регулювання у зазначеній сфері.

Позитивної оцінки заслуговує комплексний характер проведеного дослідження, що поєднує доктринальний аналіз наукових підходів, ґрунтовне опрацювання чинного законодавства України, міжнародно-правових актів,

законодавства Європейського Союзу та практики його застосування. Це дозволило автору сформулювати цілісне бачення сучасного стану адміністративно-правового забезпечення розвитку сонячної енергетики й обґрунтувати напрями його подальшого вдосконалення.

Особливу увагу в дисертації приділено дослідженню адміністративно-правового статусу суб'єктів публічного адміністрування, які забезпечують реалізацію державної політики у сфері сонячної енергетики, аналізу адміністративних процедур, що супроводжують виробництво та реалізацію сонячної електроенергії, а також дослідженню зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання розвитку відновлюваної енергетики та можливостей його використання в Україні.

На окрему позитивну оцінку заслуговують сформульовані автором пропозиції щодо вдосконалення адміністративного законодавства, оптимізації компетенції суб'єктів публічного адміністрування, розвитку адміністративних процедур, удосконалення механізмів державного регулювання та адаптації національного законодавства до сучасних європейських стандартів функціонування ринку електричної енергії.

Структура дисертації є логічною, послідовною та повністю відповідає поставленій меті й визначеним завданням дослідження. Матеріал викладено системно, висновки за розділами узгоджуються із загальними результатами роботи, а сформульовані автором наукові положення характеризуються належним рівнем аргументованості та внутрішньої логічної послідовності.

Практичне значення результатів дослідження полягає у можливості їх використання у законотворчій діяльності, роботі органів державної влади, інших суб'єктів публічного адміністрування, науково-дослідній роботі та освітньому процесі під час викладання навчальних дисциплін адміністративно-правового спрямування.

Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Дисертація Соколовського Дениса Вікторовича «Адміністративно-правове забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії» є самостійною, завершеною науковою працею, виконаною на високому теоретичному, методологічному та прикладному рівнях. У роботі вирішено актуальне наукове завдання, що полягає у комплексному дослідженні адміністративно-правових засад виробництва та реалізації сонячної електроенергії, а також розробленні науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення адміністративного законодавства та практики його застосування.

Дисертаційне дослідження характеризується логічною структурою, послідовністю викладу матеріалу, належним рівнем аргументованості наукових положень та внутрішньою узгодженістю сформульованих висновків. Використання широкого кола нормативно-правових актів, наукових джерел, міжнародних документів, матеріалів правозастосовної практики та результатів порівняльно-правового аналізу забезпечило високий рівень достовірності отриманих результатів.

Безумовною перевагою дисертації є її комплексний характер. Автором всебічно досліджено теоретичні засади адміністративно-правового забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії, розкрито систему суб'єктів публічного адміністрування у відповідній сфері, проаналізовано адміністративні процедури, визначено сучасні проблеми правового регулювання та запропоновано конкретні напрями їх вирішення.

На особливу увагу заслуговують сформульовані дисертантом пропозиції щодо вдосконалення адміністративно-правового регулювання розвитку сонячної енергетики, підвищення ефективності діяльності суб'єктів публічного адміністрування, удосконалення адміністративних процедур, розвитку цифрових механізмів взаємодії держави із суб'єктами господарювання та адаптації національного законодавства до сучасних європейських стандартів у сфері відновлюваної енергетики.

Повнота викладених наукових результатів в опублікованих працях здобувача.

Основні наукові результати дисертаційного дослідження відображено в 11 наукових публікаціях, із яких 4 статті опубліковано у наукових фахових виданнях України, включених до переліку наукових фахових видань МОН України, та 7 тез доповідей – у збірниках матеріалів міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Аналіз змісту наукових праць здобувача свідчить, що в них достатньою мірою висвітлено основні положення, висновки та результати проведеного дослідження. У публікаціях послідовно розкрито питання адміністративно-правового регулювання виробництва та реалізації сонячної електроенергії, особливостей адміністративного контролю та нагляду у цій сфері, правового статусу органів публічного адміністрування, адміністративно-правового режиму функціонування сонячної енергетики, а також окремих аспектів фінансово-правового регулювання, міжнародного досвіду та напрямів удосконалення законодавства України.

Перелік наукових праць здобувача та аналіз їх змісту дають підстави стверджувати, що основні наукові результати, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження достатньо повно оприлюднені у фахових наукових виданнях та пройшли апробацію під час міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій, що відповідає встановленим вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушення академічної доброчесності. Детальний аналіз дисертації Соколовського Дениса Вікторовича дає підстави дійти висновку про відсутність текстових запозичень без належного посилання на джерела та інших порушень академічної доброчесності. Дисертаційне дослідження є самостійно виконаною науковою працею, а наведені у ньому наукові положення, висновки та пропозиції відповідають принципам академічної доброчесності.

Зауваження щодо змісту дисертації. Позитивно та високо оцінюючи проведене дисертантом дослідження, необхідно звернути увагу на наявність

окремих положень, що можуть бути предметом наукової дискусії під час публічного захисту дисертації.

1. У висновках (стор. 215) автором запропоновано систему принципів адміністративно-правового регулювання у сфері сонячної енергетики, до яких, поряд із загальноправовими, віднесено спеціальні принципи гарантованості «зеленого» тарифу, технологічної нейтральності та безперешкодного доступу до електричних мереж. Разом із тим, не повною мірою обґрунтовано, чому саме ці принципи набули статусу спеціальних принципів адміністративно-правового регулювання та за якими критеріями вони відмежовуються від загальних принципів функціонування енергетичного ринку.

2. У підрозділі 2.2 дисертації (стор. 133–148) досліджено адміністративний контроль і нагляд у сфері сонячної енергетики. Зокрема, на стор. 135–139 доволі вдало, на нашу думку, розглянуто доктринальні підходи до визначення понять «контроль» і «нагляд», а на стор. 140–147 надано фаховий аналіз контрольних та наглядових повноважень суб'єктів публічного адміністрування у сфері сонячної енергетики.

Отже, позитивно оцінюючи проведену автором систематизацію відповідних повноважень, слід зазначити, що в роботі недостатньо чітко визначено критерії відмежування адміністративного контролю від адміністративного нагляду саме у сфері сонячної енергетики. Зокрема, потребують конкретизації відмінності між цими видами публічно-владної діяльності за їх метою, предметом, підставами проведення, характером взаємовідносин між уповноваженим органом і підконтрольним суб'єктом, формами втручання у його діяльність, а також правовими наслідками виявлення порушень.

3. У третьому розділі дисертації (стор. 170–187) автором проаналізовано досвід США, Китаю та держав Європейського Союзу. Разом із високою оцінкою широти проведеного порівняльного аналізу, слід зазначити, що у дисертації недостатньо чітко сформульовано єдині критерії відбору саме цих держав. Із тексту роботи не повною мірою зрозуміло, чи були вони обрані з огляду на обсяги встановлених потужностей сонячної генерації, особливості моделей державного регулювання, рівень розвитку розподіленої енергетики, ефективність механізмів фінансового стимулювання, належність до різних правових систем або можливість практичного запозичення відповідного досвіду Україною.

Крім того, доцільно було б чіткіше пояснити, чому поряд із провідними світовими моделями Китаю, США та Німеччини для аналізу обрано саме Польщу, а не інші держави Центральної та Східної Європи, які мають зіставні з Україною умови розвитку енергетичного сектору. Визначення таких критеріїв посилило б методологічну обґрунтованість порівняльно-правової частини дослідження та дало б змогу переконливіше оцінити можливості адаптації відповідних зарубіжних практик до національної системи публічного адміністрування.

Утім висловлені зауваження мають рекомендаційний характер, не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи та можуть бути враховані автором у подальших наукових дослідженнях.

Загальний висновок. Дисертація Соколовського Дениса Вікторовича «Адміністративно-правове забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії» є самостійною, завершеною науковою працею, виконаною на високому теоретичному, методологічному та прикладному рівнях. У роботі вирішено актуальне наукове завдання, що полягає у комплексному дослідженні адміністративно-правових засад виробництва та реалізації сонячної електроенергії, а також розробленні науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення адміністративного законодавства та практики його застосування.

Основні результати дисертації достатньою мірою апробовані автором на науково-практичних заходах різного рівня та відображені у наукових публікаціях, що відповідає вимогам, встановленим до дисертаційних досліджень на здобуття ступеня доктора філософії.

Підсумовуючи викладене, слід констатувати, що дисертація Соколовського Дениса Вікторовича «Адміністративно-правове забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії» за своїм змістом, науковою новизною, теоретичним і практичним значенням повністю відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент

старший науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії
публічної безпеки громад
Навчально-наукового інституту права
та соціального менеджменту
Донецького державного університету
внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор

Олена РЯБЧЕНКО